List 8. **NOVICE** Tečaj XXVII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 24. februarja 1869.

Gospodarske stvari.

Ministerstvo kmetijstva.

Minister Potocki — to se ne dá tajiti — je prvi minister v našem cesarstvu, ki je sprevidel, da se morajo različni razdelki kmetijstva djansko, to je, denarno podpirati, ako se hoče doseči napredek tù in tam. Le davke iz kmetijstva v državno kaso nabirati, nazaj pa kmetijstvu nič dati, kar bi mu pomôglo k napredku na taki poti, da se tudi kmet naravnost na ta kolovoz spravi in tako tudi po napredku njegovem napredek kmetijstva pospešuje, na to pred Potockom noben minister še mislil ni.

Bralci našega lista vejo, da je ministerstvo kmetijstva že dalo denarne podpore za zboljšanje goveje reje, sviloreje itd. Danes jim hočemo povedati, kaj da to ministerstvo namerava v to, da bi povzdignilo rejo kónj.

Razglasilo je v ta namen vsem deželam pravila, po kterih misli postopati, da bi se dosegel ta napredek. Ker pa ta pravila niso zložena, da bi le v prahu kancelijskem ostala, ampak ker minister želí, naj bi mu dežele svoje misli razodele in da bi ž njimi vred delal na isti cilj in konec tudi vsak gospodar, ki si konje izreja, tedaj bode prav, ako najprej našim gospodarjem razodenemo ministrove misli.

Pravila za povzdigo kónjstva začenja ministerstvo kmetijstva s tem, da pravi, da kobilstva in sploh vse zadeve konjstva, ki so bile dozdaj v vojaških rokah, so zdaj v njegovih. S tem izročilom je pa ministerstvo prejelo tudi nalogo in dolžnost, da ne ostane pri starem kopitu, ampak da se začne kaj bolj zdatnega delati v zboljšanje naše konjske reje.

Trojni je cilj — pravi dalje — kterega ima ministerstvo pred očmí: 1) kmetijstvu oskrbeti dobre konje, 2) dobrih vojaških konj več izrediti, 3) kupčijo s konji pospešiti.

Dozdaj vlada ni skor druzega nič storila, kakor da je cesarske žebce dajala deželam, ki pa še vselej niso bili pripravni krajem, kamor so se dali, in pa da je celó malo premij vsako leto delila. Druzega vlada ni nič storila, in še postav ni dala, ki bi varovale konjsko rejo, pa če so tudi ktere bile, se pazilo ni, ali so se spolnovale.

Gledé na vse to, si stavi ministerstvo sledeča vprašanja:

česa potrebujemo?

kaj imamo?

kako bi se to, kar je dobro, dalo ohraniti, — to, kar ne zadostuje, zboljšati, in to, kar imamo, do boljega peljati?

kje je kaj denarne pomočí za vse to?

Prvo vprašanje — česa potrebujemo? — razjasnuje ministerski spis s pogledom na dežele našega cesarstva, in v tem razgledu vidi, da na eni strani utegne močni in lepi konj angleškega plemena zadostiti potrebam gospôskim, težki delavni konj pa potrebam gospodarskim. Po obširnem razgledu pride ministerski razglas na 1. vprašanje do tega odgovora:

Mi potrebujemo: angleškega konja in druzih posamesnim deželam primernih konj in med temi še posebno težkih kónj. — Če si takih konj dobimo in jih po pravilih umne živinoreje parimo in stanovitno v vsem ravnamo, ne danes tako, jutri drugač, gotovo da dosežemo to, česar potrebujemo.

Drugo vprašanje je: kaj pa imamo?

To moramo še le na tanko izvedeti; vedeti moramo na tanko: kakošne konje (težke, srednje, lahke) imajo v tem in drugem kraji — in posebno pa še to: kakošne kobile, da se bo prav na tanko vedelo, kakošni žebci so tù in tam potrebni. To se more pa le po popisu (konskripciji) konj izvedeti — zato bode prva skrb ministerstva tako popisovanje.

Tretje vprašanje obsega vse to, s čemur bi se zboljšala konjska reja. To vprašanje je najbolj imenitno.

Ministerstvo pravi v svojem spisu, da vlada se ne bo samolastna vtikala v to, kar bojo živinorejci lahko sami storili; ona hoče le svetovati, podučiti, pomagati.

Vladi bo skrb, da bode vzdržavala kobilstva za izrejo prav žlahnih konj popolnoma čiste krví, — da bode saj enega takega čistokrvenika deželi dala in da bo denarno pripomogla v to, da se deželni zalogi napravijo za nakupovanje posebno lepih žlahnih kobil čiste krví, in da se potem gospodarjem po deželi pod lahkimi pogoji prodajo.

Vlada bo

1) skrbela, da dežela ima pripravne žebce;

2) ona bo čula nad rejo in izrejo s postavami, s podukom in vredjenim živinozdravilstvom;

3) ona bo k dobri reji in izreji spodbujala z delitvijo premij;

4) ona bo polajševala in pospeševala kupčijo konjsko.

Kar se tiče žebcev, skrbela bo vlada, da se deželi dajejo pripravni žebci, izrejeni v cesarskih kobilstvih tako dolgo, dokler se ne zaredí potrebno število domačih. Vlada bo še le tedaj mogla zadovoljnega srca reči, da je dovršila svojo nalogo, kadar jej ne bo treba žebcev iz cesarskih kobilstev, ampak kadar ima vsaka dežela domačih dovelj.

Zato se bo ogledala po vsaki deželi in že to leto bo vzela žebeta na ogled. Veliki posestniki in kmetje se bojo povabili, da enoletne žebičke z materami vred pripeljejo komisiji na ogled. Taka žebeta, ki so se spoznala za pleme pripravna, se

bojo zapisala, z vžigom zaznamovala in z majhno premijo obdarovala, in gospodarjem se bo reklo, da jih pripeljejo vsako leto na ogled, in vsako leto bojo najbolja med njimi premije dobivala do 3. leta v jeseni. Zdaj se bojo tista žebeta, ki so za pleme pripravna, ali kupila za cesarske žebce ali se jim bo licencija dala, da jih smejo gospodarji? in vrh tega dobó še največo žebčevo premijo. — Ker pa državna kasa ni preobilna, bojo se premije v denarjih le kmetom, velikim posestnikom pa medalje dajale.

Vlada bo za cesarske žebce pred vsemi le domače kupovala; s tem hoče pridnim in umnim gospodarjem dobiček domače reje nakloniti, in ona se ob enem odkriža velicih stroškov, ki jih ima s tem, da si v dragih kobilstvih žebce izreja. (Kon. prih.)

Gospodarske skušnje.

* Potrjen cepilni vosek. „Novice“ preteklega leta so prinesle nam v 19. listu naznanilo, da na Francoskem sadjerejci pripravljajo cepilni vosek iz enake mere ribje masti in smole. Te vrstice premišljevaje si mislim, ako se ta zmes res dobro prime in ribja maščoba drevjic ne škoduje, prihranil bi si vendar le vsako leto nekoliko stroškov, in ker je ribja mast v primeri z voskom zeló po ceni, smole si pa že vsak otročaj na kmetih lahko nakreše, kaj veljá, ko bi se morda tudi priprosti kmet mesto mahú in ilovice te maže poprijel. Poskusim, pa ne na mero, ne na pezo, ker nisem imel priprave. Dam strdit stopljeno dvojino, pa tudi v hudem mrazu je ostalo le tekočina. To mi je kazalo, da je premalo smole, ker mešanica nima zadosti trdine. εὕρηκα! = to je, zdaj te imam! Izgovorivši to grem po peščico ostankov belih sveč (mili-, apolo- ali stearinsveč), na ktere sem že zdavnej pazil za to rabo. Vse skupaj vnovič pretopim. Na mrazu strjeno mi je dalo prav lepo in cepilno mazilo.

Nekoliko skušnje je zadosti, da zadeneš pravo mehkoto in pravo trdobo. Ako ti je prevoljno, pritopi svečnih ostankov; ako je pretrdo, prilij stopljeni mešanici ribje masti. To mazilo, ako se vzame lepa očiščena smola, se na videz malo loči od navadnega voščenega; sicer pa tudi druge potrebne lastnosti za cepljenje ima: vleče se prav lepo, in prime se dobro. — Zavoljo nizke cene se rabi lahko tudi pri večih drevesnih ranah, tudi se ti je ne bodo lotile čebelice, kakor se godí pri voščenih, ako si slabo povil.

Lovro Mencinger

* Da krava mleko pustí. Proti trdovratnim kravam, ki nočejo mleka dati, priporoča angleški gospodar Johnson kot gotovo sredstvo kislo mleko, ktero se jej piti dá. Ko je krava posodo izpraznila in jo začne lizati, kmalu bode mleko izpustila iz vimena. Čez 2 tedna se krava tudi brez kislega mleka odvadi svoje napake. „Gosp. List.“

Slovstvene stvari.

Razglas in razpis.

Četrti občni zbor Matice slovenske je 5. avgusta 1868. leta sklenil, da hoče po izgledu českega „Slovnika naučnega“ izdati slovenski „Slovnik naučni“.

Za vodstvo tega podvzetja odbor izmed Matičinih udov, izmed kterih imate dve tretjini stanovitno bivališče v Ljubljani in so voljni prevzeli ta trud — izvoli poseben odsek.

Temu odseku se na stran dodá sposobni plačani vrednik, kteremu se podá navod v smislu sporočila, ki je tiskano v sporočilnem delu Matičinega koledarja na 17., 18. in 19. strani.

Tajniku bode se za splošna vredovanjska dela, popravo sestavkov in tiska in dopisovanja na leto dajalo 200 gold. nagrade in za sestavke, ki se sprejmó v naučni slovnik, kakor drugim pisateljem plačalo po 25 gold. za tiskano pôlo.

Kdor želí prevzeti posel vredovanja slovenskega naučnega slovnika, naj se oglasí pri odboru do 1. aprila 1869. leta.

Odbor Matice slovenske v Ljubljani 18. februarja 1869.

Dr. E. H. Costa, predsednik.
Anton Lésar, odbornik in tajnik.

* Prvi list „Glasnika“, ki ga je v Mariboru začel izdajati J. Jurčič, je prišel na svitlo. Nalogo svojo, ki mu je na čêlu zapisana, „za zabavo, književnost in poduk“, zvesto spolnuje.

Prislovice in reki iz Istre.

Živu u miru kao dva prsta. — Te spominja, ki te doma nima; rad bi te imeti, ma mu nemore biti (se reče, kadar se kemu skuca). — Da je marač februar, bi činil lonac polě jedne strani vreti, a polě druge lediti. — Dobremu težaku se ruka ne odseka (dobrega delavca treba pošteno platiti). — Ča se reje vidimo, to se slabeje ljubimo (aus den Augen, aus dem Sinn). — Do Ivanje daž s kalom (kalužo), od Ivanje s kapom (kapljo). — Do Ivanje suša, od Ivanje moča; do Ivanje moča, od Ivanje suša. — Ki prijatelja kupuje, ga slano plati. — Ča je sujeno, ni minjeno (fatum). — Ako nimaš drugoga dela, hodi vrata vrtet. — Ne hodi za nosom, nego za pametjom (ako bi ki rekal, grem za nosom). — Služila lisica vuke, pak je kožuh zgubila (lakome i mudri težko brez škode služi). — Bože! čuvaj nas od ženske dvojezične (ka v govorenji glas menja). — Človek s petdeset let treba, da ima obrnjene misli u nebo, a oči u zemlju (se reče starcu, ki kaj nespodobnega govori). — Ki nič pošalje, nič je sam (po poslaniku se pozna pošiljatelj). — Piru se pristoji pesan, a pogrebu plač. — Misliš, da su ti onde tovari (osli) s klobasicami sapeti (misliš, da češ bolje najti). — Srečna kuča, kade je črni mačak i črni peteh (vraža). — Kolo zasaniti (das Rad sperren). — Česa ni, neće ni vojska. — Turkina tulči (turšica dela klasje). — Sankati se na vlačicah (Schlitten fahren). — Pomrak sunca, pomrak meseca. — Oknjaka sta stranska kamna pri oknu, podoknjak, nadoknjak, gornji i dolnji; tako, vratnjaka, prag i nadvratnjak, pri vratih, a oknarice so Fensterbalken, vanjska stakla Winterfenster. J. V.

Zabavno berilo.

Krvina.

Zgodovinsko-romantičen obraz.

Českí spisal Prokop Chocholoušek, poslovenil Podgoričan.

(Dalje.)

Tri ure vže veslajo, in zdaj so še le jezeru na desnej, jugovzhodnej obali, kjer se cesta kakih tisoč korakov od jezera začne krebri in dalje in dalje drží ob propasti; vije se medi skalnimi zijalkami noter do Prizrena; tù paše šardaške gore, od kodar potlej beží na dve strani: v Bosno in na Kosovo polje po enej strani, v Macedonijo in Prilipico in dalje v Monastir pa na enej. Tù vsi trije poskačejo na kopno, Lazo se obrne: pred njim kipé črnogorski vrhovi, za jezerom

se vidi sveti Nikolaj, Staven, Moraković vidi črnogorske otoke, in zdí se mu, da na bastiji vidi brate Črnogorce, da vidi reko, Črnojević po imeni, kako valove podí v jezero; dolgo časa gleda na ljubo Črno goro, tako dolgo, da mu je otemnelo oko, da se mu je zasolzilo. „Ali vas še kedaj pozdravijo moje noge, ljube gore?“ — šepeče sam sebi — „ve ste mi bile zavetje, varno sem počival vam v naročji, in ko bi mogoče bilo, ozdravela bi rana mojega srca v tujej očini, ali —? — Oj, ne zaceli se, ko bi jo izpiral sam sè svojo krvijo!“

Zdaj umolkne, kakor bi se bil vlastne misli vstrašil, otere z dlanjo obraz in obrne se k svojema mladima spremljevalcema rekoč: „No, draga moja, še enkrat se ozrita po našej svetej Črnej gori, ali jo še kedaj vidita ali ne, to sam Bog zná, človek ne.“

Mladeniča se pogledata; da bi domovine nikoli več ne videla, da bi morala umreti na tujem sveti, ne v njenem naročji, oh, to je gorjé Črnogorcema! Eden hoče izpregovoriti in nekaj povprašati, ali ker sta vajena slepo slušati očinim ukazom, zato molčí in pobesi glavo.

Starček — ne léta, temuč dušna žalost mu je razorala obraz, da-si ni mogla skloniti njegovega telesa, ni oledeniti njegovih udov — starček nekoliko časa motrí mladeniča: „Dobro slutim vajino bolést, sina! Saj je z menoj na vsem sveti taka, ali jaz sem imel in poznal drugo domovino nego vidva, ki poznata le Črno goro.“

„Ktero drugo domovino?“ — povprašata oba na enkrat.

„Zdaj še ne morem, ali prav za prav tù ne smem razodeti vama očine minulosti“ — odgovorí Lazo — „tù nam pogled na arbanaški tabor, na tabor teh Kriščevih sovražnikov, kalí svete spominke, in sleherno trenotje kdo prijezdi mimo nas. Brzo se tedaj poslovita od Črne gore, še denes moram nekaj učiniti.“ — Ne zmeni se zdaj več za mladeniča, temuč odide in vže je na prvem holmci, predno ga sina dospeta zopet.

Vže davno se je noč razlegla po krajini; zvezde migljajo na jasnem nebu tako, če prav mesec ne sveti, da človek vendar-le dobro pozná cesto. Visoko po šardaških gorah vže koračijo stari Lazo in njegova sina. Gotovo starček dobro pozná pot, ker ne ide po tistej cesti, kodar solunske karavane v Skadro potujó, in ker ne hití po cesti, ki se zmerom vijuga, in ki je ovinkasta tako, da bi bilo treba, da se ogne zdaj propasti, zdaj skoro omotično visokih skal. Lazo ide naravnost: ob propadih in čezi skalovje, le kjer je lés tam pa tam pregost, ondukaj obstojí — ter zdanjost primerja nekdanjosti. „Ondi-le je poprej bil les, a zdaj gola skala čepí tam“, — na pol omeni sam sebi — „ta božji ogenj bi vès les skoro sam zapalil, ali to je dobro, da zopet drug vzraste. Res da, presneto res: marsikaj se je spremenilo teh dvajset let! Ta mlada hraščina tamkaj-le, ravno zdaj zelení, poprej pa ni bilo še travice ne ondukaj; saj dobro znam, tù sem bil često na oprezi.“ — Zopet korači naprej. — Zdaj pridejo na teme nekemu hribu. Dosti velika plan se razprostira za tem hribom, a ravno pred njim jo skalovje robi, okrog in okrog tako, kakor skladje iz zgolj granita. Mladeniča ne znata, da so vže davno zapustili cesto v Prizren, da je krajina zmirom neugodnejša in divja, kajti premišljata očeta, zakaj je denes vès skrivnosten, res čuden, tako, da še nikoli ni bil takov; pa še njegove opazke pri skadarskem jezeru, te so vso izvedavost izbudile v njih. Tedaj ni Črnogorec po rodi? Kje pa, kje neki je stala njegova zibelj? Čudovito!

„No, sina!“ — Lazo na enkrat zasopen izpregovorí in obstojí — „puški na mir in ozrita se po okrozi. Nad babuškim strmcem bedí cela truma orlov hajdukov, solunske karavane vže znajo, zakaj zavijajo na levo k Prizrenu.“

„Zoper hajduke, zoper te slavne turške morilce, nisem streljiva vzel s seboj“, — opazi eden obéh sinov, in trkne s puško ob tla.

„S pravoslavnimi kristijani se ne bodem ruval, ti so pravi bratje nam Črnogorcem“ — pritrdi drugi brat.

„A tako Bogdan? tako tedaj Vuk?“ — stresne oča glavo. „To ni nič kaj posebnega, ker sta se mu sina vprla, ko jima je vstavil orožje, Črnogorca imata prav, zakaj in kako to. Saj vladika sam ne smé ukazati: tjekaj idite, tam bojujte; glavarji in starešine ogovoré vojsko tako: junaci, tako in tako je, kaj menite vi, do tega je zopet, da Črnogorska pokaže svojo moč! — Ko izvedó, kaj in kako, zavrisnejo junaci in zgrabijo sovražnika, da ne vzeme več v misel, kedaj se je lotil Črne gore; da neté, tega ne črhne nobeden, in to ostane. Tako se mora vesti vladika, veče pravice pa tudi oča nima do svojih sinov.

„Dobro, sina!“ — pohvali ji oča po nekolikem premišljenji. To je pošteno. Ali kako bi hajduk pravoslavnega kristijana ločil od prokletega Mohamedana v temi? Ali poznata hajduško živenje? Meni je njih geslo neznano tako, kakor vama, kdor pa tega ne pozná, temu ni varno bližati se njih taborju.“

(Dalje prihodnjič.)

Iz življenja — za življenje.

En sam oče more prerediti dvanajstero otrók; al dvanajstero otrok ne more enega očeta.

Kjer so karte, ondi so tudi karke (gavge).

Ako hočeš izvedeti, kakošen je gospodar, ogledi njegov dvor in gospodarske oprave; ako hočeš poznati gospodinjo, ogledi sobo, kuhinjo in kamre.

„Pučki prij.“

Mnogovrstne novice.

* Akademija v Leoben-u na Štajarskem, kjer se rudarsko pravo (Bergrecht) učí, je imela lani 12 učiteljev in — 18 učencev. Dohodki njeni so znesli 244 gold. 41 kr., — stroški pa 15.173 gold. Ali se splača taka akademija, ker je kmalu toliko učiteljev kakor učencev?

* V Trientu v laških Tirolih so Lahoni (Italianissimi) napravili dva plesa, na kterega pa se ni smel noben vojak in noben Nemec prikazati.

* Ogerskih cekinov — tako piše „Pešt. Lloyd“ — nočejo v Bukareštu nektere velike kupčijske hiše jemati; pravijo, da niso pravo zlato.

* Da Slovani avstrijski niso in nikoli ne bojo prijatelji Prusom (Prajzom), to pač ves svet vé, al od neprijatelja se izvé resnica. Minister Brestl je Avstriji (Ogersko puščamo zdaj pri tej besedi zmiraj na stran) napovedal za 30 milijonov davka več. Od 1848. do 1868. leta se je primanjkava (deficit) pomnožila na 1912 milijonov. Od 1848. do 1864. l. je državni dolg vsako leto zrastel na blizo 100 milijonov. Leta 1865. je dodalo okoli 79 milijonov, leta 1866. pa 387 milijonov. Razloček med Avstrijo in Prusijo je ta, da od direktnih (gruntnih, hišnih itd.) davkov pride na enega človeka v vsi Avstriji 3 gold. 21 kr., v Prusiji 2 gold. 14 kr., od neposrednih davkov pa v Avstriji 6 gld., v Prusiji 3 gold. 78 kr., na eno rodovino v Avstriji vseh davkov skupaj 50 gold. 85 kr., v Prusiji 30 gld. 11 kr. O Avstriji se sicer pravi, da so neizmerni njeni studenci, od kodar si more pomoči iskati, in na to pravlico se opirajo le prerado vse reforme. Da bi venpar pri nas reforme pri kakem drugem koncu začeli, a ne samo z davki!

*

Rusko-Puškinovih Petero

v slovenskim jeziku svobodno petih po **Ivanu Koseskim.**

III.

Mertva carevna in sedmero vitezov.

Pravlica.

(Dalje.)

Dan za dnevom tak ji steče,
Je carevna polna sreče,
V brambi svojih vitezov,
Ki so v sili škit gotov.
Tekališa jim za rana
Vsaki dan goré, poljana,
Šume slast so vitezam,
Dirja vsak posamši tam,
Strela zajce, šoje, utke,
Tud lisice, divje putke,
Če mu pride v pest Tatar,
Je ko smet zgubljena stvar.
Petigorskiga Čerkesa
Vzame v tarčo brig in plesa,
Ta jo vbriše ak je moč
Unkraj reke v hostno noč.
V tem carevna vse previdno
Dene v red, opravi pridno,
Vsak posebej kar želí,
Tak tekó za dnemi dni.
Čas vertí se ji prekrasno,
Tode bratje se počasno,
Jo gledaje v enomér,
Vsi zaljub'jo v carsko hčer.
Neki dan ob uri zgodni
Pridejo ti blagorodni
Do zavzete deklice,
Starši reči to začnè:
Veš, prelepa ti divica,
De si mila nam sestrica,
Živo te za večni čas
Ceni, čisla vsak iz nas,
Vsi bi radi te imeli,
V zakon te suprugo vzeli,
Tode to ne gré, se vé,
Mož ti jeden bodi le.
Eniga tedaj izvoli,
Na vse druge štej še bolji,
Kakor de bi bratje ti,
Pristni bratje bili vsi. —
Glavo semtertje premikaš!
Berž ko ne ti s tem zanikaš?
Kaj pomeni taka reč?
Al ni kupcu blago všeč?
„Oj, mladenči vi častiti,
Bratje moji glasoviti“,
Reče ona jim na to:
„Kar izustim laž ne bo!
Če ni res, iz tega mesta
Nej ne grem. — Sim že nevesta!
Meni je iz vas enak
Eden kakor drugi vsak.
Vsi ste blagodušni, krasni,
Serca krepki, glave jasni,
Ja ko brate ljubim vas,
Bližji žlahta ni za nas.
Zaročena sim supruga,
Kraljeviču verna druga,
Ženin moj je Jelisej
Ja njegova zanaprej!
Bratje kar so obmolčali,
Za ušesmi se čohlali,
Starji reče: Spros ni greh!
Tode zdaj — ne več o teh.
Nam je volja čista bila,
Kar prihodnost bo učila,
Tebi zanaprej ta grad
Bodi bramba, skerb in slad.
Ona reče: Bratje dragi,
Bodite tak mili, blagi,
Tak prijazni mi naprej,
Kakor bili ste do zdej.
Vitezi so se vklonili,
Ter jo samši zapustili,
Serčni so ostali z njo,
Čislali ko sestro jo.
Medju tem carica huda
Ne vtolaži v sercu gruda,
Strasti grize jo prepir,
Na carevno misli zmir.
Zerkalca in njega glasa
Se ogiba nekaj časa,
Dolgočasje vsili pak,
De popraša spet za znak.
Neki dan se vsa nališpa,
Oblačila krasno skrišpa,
Clo v opravi pražni je,
Prime naglo zerkalce:
Zdravstvuj, zerkalce, mi skaži,
Kakor res je, ter ne laži,
Sim al ne narlepših lic,
Rajska krona vsih cvetíc?
Koj zerkalce ji odziva:
„Krasna si, vsa ljubezniva,
Dvomiti ne dá se v tem,
Tode ja — za lepši vem.
Ta sedaj živí brez slave,
Skrita varni v kraj dobrave,
Znatno ta te prekosí,
Njej na svetu slike ni!
Sedem vitezov jo varje,
Sličnih blesku zgodne zarje,
Ona je tekočih let
Vsih lepot na zemlji cvet.“
Serda bleda, jeze siva
Plane ta ko vatra živa,
Al ko strele naglo zlo,
Na Černavko vstrašeno.
„Gerda baba, goljufala
Ti si mene, se legala,
In pa kako, in pa v čem,
Zlodja hujši si, to vem!“
In Černavka polna straha,
Treptajoča, bleda, plaha,
Razodene vse ji kar,
Še pridene kako stvar.
Una vpije: „Bom te vbila,
Če carevne umorila,
To uterjen je pogoj,
Mi ne boš, in zdajci koj.“
Vedno pridna, zmir pohlevna,
Predla nekdaj je carevna,
Vila prejo na vso moč,
Bratov svojih čakajoč.
Laja pes na dvoru burno,
Se carevna dvigne urno,
De pogleda, al ni sam,
Vidi staro ženo tam.
Kruli pes ko pazni sluga,
Baba mu z gorjačo žuga,
Ji carevna cuti dá:
„Na pomoč bom koj prišla!
Ne le strah in psa odgnala,
Tudi kaj ti jesti dala,
Hleba, vina, sladnih paš,
S tem okrepčati se znaš.“
Glasno starka je zavpila:
„Res je treba, res je sila!
Le poglej, ujeda kak
Se nad mano toti spak.
Ta prokleta divja para
Za besede kar ne mara,
Vgriznul je, de me bolí,
Komaj de me stergal ni.“
Vzame berž carevna hleba,
Kar še scer se zdi potreba,
De med njima vmiri spor,
Huš, po stopnicah na dvor.
Pes ne jenja svoje gnati,
Babi zob ojstrost kazati,
Spenjati se tej nasprot,
Uni pak braniti pot.
De le stop nameri starka,
Plane kakor strela žarka,
Kakor ljuta divja zver,
Pazi tak jo v enomer.
„Ni naspal se“, v tem omeni
Ji carevna, verže ženi
Hleba kosček ji v obok,
Ta ga vjame urnih rok.
„Za ta dar priserčna hvala,
Boljiga še ja bom dala,
Reče starka, glej ta sad,
Jabko ki je vredno zlat!
Bo ti lep zapletek novi,
Lovi jabelko, ga vlovi,
Na!“ — in jabelko zletí,
V lok po zraku se kriví. —
Pes za njim se spenja kviško
Kanja kot za plašno piško,
Vse zastonj, on smuknul že,
Huš! carevni je v roké.
Mehko, sočno, rahlo, gladko
Vidno ko medica sladko,
Vkusa, slasti, teka znak,
Prezerljivo clo do pšak;
Sadja vsega čast in dika,
Ki k zavžitku tira, mika,
Baba reče: Nej diší!
Ter ji zgine spred očí.
Berž po stopnicah divica
V izbo gor ko lahka tica,
Pes se spenja zmir za njo,
Cmeri, laja, cvili zlo;
Hoče sumen sad imeti,
Ker ji ga ne more vzeti,

Ji naznanja gledajoč,
Zaderví de nej ga proč.
Ona ga z ročico gladi
Brige te in straha radi:
„Sokol moj, kaj nek imaš,
De pokoja si ne daš?“
Ko je v izbo prišla bila,
Je za sabo zaklenila,
Sedla k zidu pod oknam,
Bratov čakajoča tam.
Jabko ogleduje vedno,
Kak je sočno, kak je čedno,
Mik ji kar mirú ne dá,
Rada bi le vkusila,
Tak vabljivo, polno meda —
Tode misli: „Do obeda
Čem zatreti vžitja mik,
Je pustiti v krasu slik.“
Komaj to izreči jame,
Zopet že je v roko vzame,
Misli nesti le pod nos,
Tode — hrst! je vgriznjen kos! —
Dobro, sladko, polzno, mana!
Do tedaj ji clo ne znana,
V migleju se staja vse,
Ter gluk, gluk! — v želodcu je.
Zdaj pogled kalí se v hipu,
Čutno ni ničesar tipu,
Sklep za sklepam omedlí,
Pade z rok ji kar derží;
Zatekljá po tleh se jabko,
Vidi zmirej manj in napko,
Cepne omedlevce rop
Brez zavedenja na klop.
Tam ko mertva je ostala,
Čuta znamenja ni dala,
Diha ni, ne giba več,
Vidno žitje vse je preč.

(Konec prih.)

Dopisi.

Iz Dunaja 20. sveč. — Iz „Novic“, „Triglava“ in „Tagblatta“ se vidi, da sta „Slovenija“ in konštitucionalno društvo v Ljubljani svoje oči na davkovske predloge obrnila in „Slovenija“ se je po pravici posebno nad tem spotikala, da je po vladinem predlogu v vseh komisijah vlada v večini. Ravno to je na prvi pogled previdel tudi odbor, kterega je državni zbor postavil, da pretehta vladine predloge zastran prenaredbe mnogoterih davkov zlasti pa gruntnih, hišnih, pridobninskih itd. Naj toraj povemo, kako je davkovski odbor državnega zbora nasvetoval komisije za cenitev zemljišč ali gruntov sestaviti. — Najviša komisija na Dunaji, kteri bo finančni minister ali njegov namestnik predsedoval, bo imela 30 udov. Finančni minister jih bo izvolil 10, gosposka zbornica 5, zbornica poslancev pa 15, in sicer bojo volili poslanci vsake dežele sami za-se enega uda v najvišo komisijo, oni pa niso vezani, da bi ga morali voliti ravno iz svoje srede ali iz zbora, temuč smejo voliti kogar hočejo. Vsaka dežela bo imela tedaj saj enega zastopnika v najviši komisiji, le deželice Goriška, Trst in Istrija bojo imele vse tri le enega. Tudi Koroščem in Kranjcem so hoteli dati skupaj le enega zastopnika, pa „kranjski statisti“, kakor dr. Ahačič kranjske državne poslance imenuje,*) so se trdo vprli in so Kranjcem lastnega zastopnika pribojevali in prav gosp. Svetec je nasvetoval, naj poslanci vsake dežele za-se svojega zastopnika volijo in zahteva njegova je bila sprejeta. — Deželna komisija bo imela 6 do 10 udov. Predsedoval jej bo deželni poglavar (cesarski namestnik, deželni predsednik) ali pa njegov namestnik. Polovico udov te komisije bo postavil finančni minister, pa dva mora izmed gruntnih posestnikov tiste dežele vzeti, za ktero bosta postavljena; drugo polovico udov voli deželni zbor. — Okrajna komisija bo imela 8 udov. Predsednika in njegovega namestnika imenuje finančni minister, kteri tudi 4 ude okrajne komisije izvoli, pa je vezan na to, da mora dva izmed gruntnih posestnikov tistega okraja vzeti, za kterega bota postavljena. Ostale 4 ude izvoli ljudstvo in sicer enega izvolijo tisti posestniki kakega okraja, kteri šesti del gruntnih davkov vsega okraja plačujejo, kterih pa nad 20 ne sme biti. 3 ude izvolijo odborniki okrajnih zastopov, kjer so okrajna zastopništva vpeljana; kjer jih pa ni, kakor na Kranjskem, izvolijo pa une tri ude župani celega okraja in njihovi svetovalci. Pravico glasovati imajo samo udje teh komisij, in kadar je enako število glasov, njih predsednik, referenti, kteri bojo prav za prav delavci komisij, nimajo pravice glasovati. — Ako se pomisli, da je finančni minister že sam 5 udov poslanski zbornici odstopil in se ravno tako tudi vdal, da se v deželno in okrajno komisijo dva gruntna posestnika volita, mora se misliti, da bo odborov predlog brez vladinega nasprotja tudi na zboru potrjen, in ker ni misliti, da bi gospôska zbornica med peterimi udi, ktere bo ona v najvišo komisijo volila, nobenega takega ne izvolila, ki gruntne davke plačuje, zato se menda ne bo treba bati, da bi plačevalci gruntnih davkov v vseh 3 komisijah ne bili dovoljno zastopani.

19. svečana je zbornica poslancev potrdila pogodbo, ktero je bil finančni minister kranjskemu deželnemu zboru predložil; tudi je v državni stroškovnik za 1869. leto že postavljenih tistih 700.000 gold., ktere ima kranjska dežela dobiti za svojo veliko tirjatev od države.

Ravno ta dan je interpeliral dr. Toman s svojimi slovenskimi in tirolskimi tovarši in še drugimi poslanci (vseh skupaj 25) ministra Hasnerja zastran ukaza, danega 10. svečana zastran šolskega nadzorstva in ga prašal: kako nek se ta „ukaz“ vjema z državno in deželno ustavo, posebno pas šolsko postavo od 25. maja 1868? — Sliši se, da tudi spodnji Avstrijani in Šlezaki mislijo zastran tega ukaza učnega ministra interpelirati. Zoper ukaz je vsak, kteri je „verfassungstreu“,*) akoravno je nekterim zastran obsega všeč. Kaj se bo dalje storilo, to se bo iz odgovora ministrovega pokazalo.

Iz Štajarskega. *(Dragi slovenski volilci celjskega volilnega okraja!)* Ravno sem dobil v roke pismo konstitucionalnega društva celjskega, ktero priporoča dr. Leitmajerja za poslanca. In Konjičanje bodo volili (?) Ladislava Poseka. Oba sta liberalca, nočeta o zedinjenji Slovencev ničesa slišati in tudi o vpeljavi slovenskega jezika v šole in uradnije ne. Da znata slovensko govoriti in da sta za drugi del poštena možaka, to ju nam še nikakor ne priporoča. Mi Slovenci potrebujemo Vošnjake in Hermane, kteri se bojujejo iskreno za nas, za naš dušni in materialni blagor, za našo omiko in razvoj, kteri morejo marsiktero grenko besedo hladnokrvno prenesti, in kterih je glavno gezlo „Zedinjena Slovenija.“ Toraj volilci našega rodú vsi enoglasno: v Celji Ivana Žužo, — v Mariboru pa dr. Dominkuša, in Bog vas živi! Vaš

Jože Iskrač, župan tolstovrhški.

Iz slovenskega Štajarja 20. sveč. R. — Volitvi deželnih poslancev v Celji in Mariboru se bližate, in upanje naše, da zmagata Žuža in Dominkuš, stojí trdno kakor izprva. „Tagespošta“ sicer se na videz v sladki nadi ziblje, da stotnik Seidel bode prekosil dr. Dominkuša; al gotovo je, da sama „Tagespošta“ ne dá ne pečenega groša za izvoljenca Seidelna. Njen krik je le časnikarsk manêver, s kterim za oficirja ongavi. Kar se tiče g. Kosarja, se je v javnem razglasu,

*) Ta priimek je bil le časnikarska spaka. Vred.

*) Konstitucionalni „Tagblattovci“ so „unicum“, ki kimajo tudi vsacemu ukazu. Res „lucus a na lucendo.“ Pis.

ki ga je „Danica“ prinesla, kandidaturi odpovedal in sam prigovarja volilcem, naj brez vsake druge misli volijo iskrenega rodoljuba gosp. Žužo. Tako je stališče naše zdaj, in ne bojimo se pri naših volilcih celó nič, da vsi na dan volilnega boja ne bi stali nepremakljivi kakor skala.

Iz Koroškega 1. febr. ↗ *(Srednja šola; hudodelstvo; učiteljski zbor.)* Že dolgo se vlada in deželni zbor menita o ustanovljenji nove srednje šole v Beljaku; letos bo vendar morda resnica. Deželni odbor ima nalogo, deželnemu zboru v prihodnji sesiji poročati: kteri šolski predmeti in v kterem okrožji naj bi se učili, koliko učiteljev bo treba, kterih drugih reči je k nauku potreba, kako se bo to vse plačalo, kolikošni bodo tedaj stroški in dohodki. 18. u. m. je bil zavolj tega zbor, pri kterem so bili tudi vodji celovških šol nazoči. V tem se je sklenilo, naj se ustanovite sekcije, namreč ena za više ljudske šole (Bürgerschulen), ena pa za srednje šole. To se je tudi storilo in že se dela na obeh straneh. Res potreba je, da se v teh rečéh enkrat kaj storí, saj so celovške šole takrat preveč natlačene, Beljak bi pa za novo srednjo šolo pravi prostor bil, pa bi tudi iz te naprave velika korist došla temu mestu, ktero bo sčasoma zavolj železnic imenitno. — Nedavno je prišel v samotno kmečko hišo na Djekšah (fara na gori) med sv. mašo v nedeljo nek potepuh; v naglici vkrade kar dobi, ker so hišni otroci hitro hrup naredili in v cerkvo k starišem leteli. Deklo, ktera je ta čas hišo in otroke varovala, pa je hudodelnik tako s svojim nožem obdelal, da so jo na tleh v krvi ležečo našli. Ranjena je težko, vendar se bo zopet ozdravila. Hudodelnika še niso zasačili. — Drugi učiteljski zbor Velikovške poddružnice je bil pretekli teden v Grebinju. Skoro vsi učitelji so bili nazoči, pa tudi poslušalci iz občine so zbor počastili. Prvi predmet zborovanja je bil nauk o domovini, zemljo- in svetoznanstvu, in kako naj se ta že v prvem razredu začne in se potem čedalje bolj razširja. Človek more svojo domovino poznati, potem jo tudi ljubi in spoštuje, nikoli pa ne, če si domá tujec. Potem je bil govor o ustavnih principih v šoli, namreč, kako se oni v šoli obdelati morejo. Za tem je prišlo na vrsto jezikoslovje; prav živahno se je o tem debatiralo. Zadnjič je bila še vadba o stenografiji in telovadbi. Duh prijatelstva, sloge in napredovanja je vel med vsemi učitelji. Tretji zbor bode meseca majnika.

Iz okolice tržaške 20. sveč. — Popred se je neki Schiff vtikal v naše volitve, zdaj pa bi pajdašica njegova „Triesterica“ rada delala neke zmešnjave. Najela si je v ovčjem kožuhu nekega volka, ki je pisal, naj Cegnar, Zor in Piano dobrovoljno odstopijo, kajti utegnili bi se razcepiti glasovi volilcev in izvoliti se kdo drug nasprotnik (vendar ne a la Schiff?). In kako, dragi bralci, mislite, da preljubeznjiva „Triest.“ pride do tega sklepa? Ona pravi (in to so njene lastne besede), da „vse kaže na to, da Cegnar, Zor in Piano bodo voljeni“; brž potem pa se „razcepljenja“ glasov bojí! — Kako se vendar „Triest.“ s pametjo krega! Idi v klošter Ophelia!

Iz košanske doline na Notranjskem 13. febr. J. V. *(Spominki na pust — plesalci in plesalke — ženitev „na hlače“.)* Resničen je pregovor: „pust povsod pušča sled za seboj.“ Da je temu tako, so nam živi dokaz nerednosti, ki se o njem povsod godé. Zadnji dan kurentov je 20 let stara ženska s plesišča skočivši padla in si rokó zlomila; nek fantin se je tudi pri plesu na druzega nekaj razsrdil in mu je zvečer plačilo odštel, da mu je s kamenjem ves obraz raztolkel, zraven stoječemu pa je kamen v roko odletel in tudi njega hudo ranil. Neki drugi ženski so v tepežu obraz pobili in zgodilo se je še polno druzih nerednosti, ki jih je pust slovo jemaje zapustil. — Ne morem si kaj, da ne bi besedice spregovoril o ženitvah, kterih je žalibog današnji dan prav obilo in se jim ženitev zgolj le „na hlače“ pravi. Taki zakonci ne vejo, kamo pojdejo in kaj da bojo začeli. Velika revščina je njihova gotova „dota“, kajti ni ga ne od nobene strani dohodka, a stroški so vsaki dan. Ni čuda tedaj, da bi se več takih, precej čez osem dni, da bi le mogoče bilo, spet radi — razženili. Dobé se pa tudi taki, ki namerjajo svojo ali pa ženinino doto, na pol, namreč za 100 gold. 200 prodati. In ne manjka se takih brezvestnežev, ako jim taka reč na ponudbo pride, da brž po njej sežejo. Ne bi menda bilo napačno, ako bi morale veljavne biti besede, ki smo jih lani v „Novicah“ čitali: „Ne dajte se vsem ljudém križem ženiti!“ A žalibog, nikdo jih ne čuje.

Iz Sovodenj 18. februarja. A. Č. — Danes smo pokopali učitelja tukajšnje ljudske šole gosp. Štefana Lapanja. Bil je ranjki mož kakih 60 let, olikanega obnašanja v vsem vedenju svojem; zvesto je spolnoval dolžnosti svojega stana; poklic njegov bil mu je nad vse. Večkrat je pohvalo prejel od šolskih predstojnikov zarad vspeha svojega šolskega delovanja, čeravno je bilo videti še nekaj iz stare šole nad njim. Tudi službo organista in srenjskega tajnika je oskrboval, da mu je lože bilo preživiti družinico svojo, dveh hčerk še neodraslih. Bodi mu zemljica lahka! Naj bi otroci naši precej saj enako skrbnega v vsakem oziru izglednega učenika dobili!

Črnomelj 18. sveč. J. K. — Predpustne veselice so bile v čitalnični dvorani 7. dne t. m. končane. Kakor po navadi, prišlo je tudi sedaj mnogo občinstva. Radovali smo se posebno dohoda rodoljubih gospodov iz Severina: Vranicana, R. Lopašiča i Celeniča, koji so z iskreno besedo kazali, da jim je vrlo mar za svetinje narodove. Odzdravilo se jim je pa tudi prav odkritosrčno s tem, da Hrvata i Slovenca tudi Kolpa ne mejí. Drugi dan so nas čestiti naši gostje zapustili; videlo se je, da so bili prav zadovoljni, mi pa si njihovega prihoda v naš narodni dom še mnogokrat želimo prav srčno.

Krka na Dolenskem. M. K. — 11. dne t. m. je šel neki blizo 30 let star kmečk fant v domači laz pod mali Korinj gradit in meje popravljat. Okoli ene ure popoldne pridejo 4 možje z dolgimi bradami po stezi do njega, med sabo šepetaje v jeziku njemu nerazumljivem; eden ga po domače nagovori z besedami: „mi bomo tebi nekaj vzeli“, drug mu nastavi dolg nož na prsi in pravi: „če se le ganeš in glas od sebe daš, precej si mrtev.“ Na to ga zgrabijo, ga vržejo na tla in mu odrežejo — strah me je in groza povedati — pol cime. Revež je hudo krvavil in v medlevico padel. Ko se spet zavé, počasi domú tava. Sosedje razdraženi po taki divji hudobiji, gredó eni s puškami, drugi z vilami in sekirami za trinogi do trde nočí, pa niso našli nobenega sledú. Drugi dan ob 4. uri so 4 dolgobradci v Zagracu v neko krčmo silili, pa jim niso hoteli odpreti, tedaj so le tobaka kupili in jo naprej pobrali, Bog vedi kam. Razmesarjeni bolnik, kteremu je zdravnik kmalu na pomoč prihitel, je bil 12. dne t. m. s sv. zakramenti za umirajoče previden. Zapišite drage „Novice“ te grozovitnike, naj so odkodar koli, v črne bukve!

Iz Gorenskega 14. sveč. J. Z. *(Nesreča. Zima.)* Pred 9 tedni se je v naši okolici neka žena s priimkom „stara Fronknja“ iz Rateč izgubila; v vsi okolici so skrbno po njej popraševali in na vse kraje pisarili, ni bilo niti duha niti sluha. Ne dolgo potem smo na Kranjski gori pogrešili moža, kteri je pod imenom „slepi Jok“

tudi obče znan bil; bil je omenjeni več let cerkvenik na Kr. gori, in kar je oslepil in se postaral, je le od miloščine ljudí živel; tudi tega je neki večer zmanjkalo, in nihče ni vedel, kje da je. Naenkrat smo za oba izvedeli. Ženo smo našli 12. t. m. pičlo uro od Rateč v hosti v nekem grabnu, ki ga je popred sneg zamedel. Reva se je, kakor je bilo že popred večkrat slišati, zopet zmešala; šla je menda v hosto in tamkaj glada poginila. — „Slepi Jok" je prerad žganjček srkal, ako je kakov groš vlovil. Tako se je tudi zadnji večer v neki žganjariji preveč v kozarček zaljubil, domú gredé najbrže padel, zaspal in potem, ker je hud mraz nastal, zmrznil. — Zime ne pomnimo še take, kakor je letošnja. Res smo imeli skoz 5 dni hud mraz, in sneg do 5 čevljev debel je večkrat v našem visokem kraju zemljo pokrival, al zdaj je že skoraj skopnel in solnce posebno na solnčnem kraju tako toplo sije, da so prve spomladanske cvetlice vse v cvetji. — Bog daj, da bi se enkrat tudi tukajšnje ljudstvo iz duševnega zimskega spanja prebudilo in za národno pravo tudi tu gibati jelo, kjer do zdaj še vedno blatnikovi nemškutarji zvonec nosijo. Drugikrat kaj več o tej reči.

Z idrijskih hribov 20. sveč. = Unidan sem bil po opravkih v Idriji, kjer bo 6. sušca volitev deželnega poslanca namesti izstopivšega viteza g. A. Gariboldi-a. Povsod sem slišal, da volitev bode to pot tiha, gladka brez strank, in bojè enoglasna, kajti vse je tako nastavljeno, da se bode volil c. kr. rudarski nadsvétnik gosp. Lipold, čeravno se sam zato ni javno oglasil. Na ktero stran se bode vstopil v deželnem zboru, bode prihodnost kazala. Naj mu do tistihmal „Novice" pusté „bel list", da si sam napiše svoj program, o kterem bo ob svojem času narod slovenski sodil.

Iz Ljubljane. Odbor kmetijske družbe je imel v nedeljo pod predsedstvom g. dr. Coste izredni zbor, v kterem je po sporočilu 3. odseka, kteremu je g. J. Zevnik prvomestnik, prevdarjal nasvete višega vrtnarja W. Köhlerja v ogerskem Altenburgu zarad pospeha sadjereje in vrtnarstva, ki jih je c. kr. ministerstvo kmetijstva družbi poslalo v prevdarek s pristavkom, da tudi temu kmetijskemu oddelku hoče denarne podpore dati. Ker se v Ljubljani snuje posebna vrtnarska družba, ki je že od ministerstva prejela 500 gld. podpore, zato je odbor svoje predloge stavil le o pomočkih, kako bi se dala sadje- in murboreja še bolj povzdigniti, in to posebno po udinjanji izvedenega vrtnarja, ki bi tudi po deželi potoval ter sadje- in murborejo učil, po denarnih premijah, ki bi se dajale posebno marljivim kmetom ali ljudskim učiteljem, po izdavanji primernih knjižic itd.

— V današnjem „Oglasniku" razglaša kmetijska družba oklice, kako se bojo na Kranjskem premije za govejo živino delile, in kako biki za pleme na deželo dajali.

— Pretekli teden je na svojem oglednem potovanji bil tudi v Ljubljani gosp. Aleksander pl. Nadosy, c. kr. general in zdaj poveljnik državnih kobilstev in žebčarij v neogerski Avstriji. V živinorejskih zadevah izvedeni in za povzdigo konjereje ves vneti mož je popolnoma na svojem mestu, da pomaga izpeljati blage namene, ki jih ima ministerstvo kmetijstva za povzdigo konjske reje po vseh naših deželah. (Glej prvi sestavek v današnjem listu). „Vlada naj je z dobrimi napravami in denarji na pomoč gospodarjem, ki se pečajo z rejo konjsko, gospodarji pa do najmanjšega kmeta naj se udeležijo sami vsega, kar je treba za zboljšanje konjske reje, in kmalu bomo z našimi konji drugač stali kakor zdaj" — to je pl. gospoda Nadosy-a glavno pravilo, a to je tudi pravo pravilo.

— Z odpisom od 14. svečana prof. L. Leger iz Pariza potrjuje dr. Bleiweisu prejem poslanih mu slovenskih knjig, ki so mu — po mnozih križempotih — došle. „Jesam Vam za ove knjige vrlo zahvalan — piše gosp. profesor — ja mislim, da su prve slovenske knige, koje u Franciju dolaze, a da prvi put će se u mojih lekcijah o slovenskom slovstvu govoriti. Matici Vašej čestitam za niezine radnije, a nadam se, da će i dalje napredovati tako liepo."

— Pes ni bil stekel, ki je unidan v Krakovem žensko popadel.

— Preskušnje babic iz porodoslovja v slovenskem jeziku so 26. in 27. dne t. m.

— Kakor slišimo, je odbor narodnega političnega društva „Slovenije" edinih misli o tem, da se ne udeleží volitev za mestni odbor.

— (*„Slovenija", društvo za brambo narodnih pravic*) napravi 5. občni zbor v pondeljek (1. marca). Program temu zboru je ta-le: 1. Sporočilo odborovo. 2. Razgovor o volitvah za mestni zbor. 3. Razgovor o ukazu zarad šolskega nadzora. 4. Nasveti posamesnih družbenikov. — Začetek ob 7. uri zvečer, zbirališče v čitalnični dvorani. — Vljudno vabi k obilemu udeleštvu

odbor.

— *(Odgovor.)* Vredništvo „Slov. Narod." je v 14. listu zarad izdaje novega slov. časnika odboru „Slovenije" očitalo postopanje, ktero žali poštenje njegovo. Odbor čisla svobodo tiska; priča temu je to, da z mirno vestjó bere, kar „Slov. Nar." in „Tagblatt" pišeta o delovanji njegovem. Al ono očitanje v listnici 14. lista „Nar." mora zavrniti kot hudobno natolcevanje.

Iz poslednje seje odbor „Slovenije".

— Občni zbor hranilnice ljubljanske je unidan mnogo darov podelil dobrodejnim napravam; izvolil si je tudi — novih udov in jih od prvega do zadnjega skrbno izbral iz tiste vrste, ki ima zasluge za „Tagblatt", kakor na pr. dr. Schrey itd. Národni stranki ni sicer celó nič na tem ležeče, da se ni izvolilo tudi nekoliko narodnih mož, saj mala kopica glasov tako nič ne šteje, in res žal bi nam bilo, ako bi se patrijarhalični mir v zbornici kterikrat kalil; al le zato smo omenili te volitve, da slepim, ki ne vidijo, in gluhim, ki ne slišijo, kažemo „ad homines" prav koliko veljá tisto „Tagblattovo" hinavstvo, ki pogostoma ima na jeziku „spravo" in „ravnopravnost", v srcu pa — strup in gospodstvo!

— Prvi list „Brenceljna", ki ga izdaja g. Jak. Alešovec, je preteklo soboto po premaganih ovirah pribrenčal na dan. Na čelu mu stojí ta-le šaljivi napis: „Brencelj v lažnjivi obleki. Izhaja, kadar ga je volja. Rokopisov ne potrebuje in ne daje nazaj. Inserati se jemljejo zastonj. Veljá 10 soldov. Odgovorni urednik: Slovenski duh." Svoje brenčanje pa tako-le napoveduje bralcem: „Brencelj pri prvem izletu uljudno sprejet, sklenil je izletati dvakrat na mesec in sicer v začetku in sredi meseca. Ker so mu hotli nemški liberaluhi pristriči perutici, preselil se je iz njihovega gnjezda ter izbral si stanovanje med prijatli. Ako Vam je všeč njegovo brenčanje, podpirajte ga, da ne pogine še mlad." — „Brencelj" je personificirana satira v tako izvirno šaljivi besedi, da je bralcu včasih smeha popokati. Če „Brencelj" tù in tam kako napako ali spako do kože piči, naj je jej tolažba v tem, da — feriunt „summos" fulmina montes. — Prihodnji „Brencelj" bo gotovo čestital „konstitucijonalnemu društvu", da ima lahko o davkih govoriti, ker ima finančnega ministra (g. Dimica) med svojimi udi. Saj tako pripoveduje vladna „Laib. Ztg." včeraj.

— *(Vabilo k besedi)*, ktero na slavo Vodniku in Prešernu, napravijo gimnazijalci v dvorani ljubljanske čitalnice 28. februarja 1869. Program: 1. Prolog.

2. Vojenska, poje zbor. 3. VIIme Air Varié pour Violon par Beriot. 4. Deklamacija. 5. Kdo je mar? Besede Koseskove, napev Ipavčev, poje zbor. 6. „Nova pisarija“, dialog zložil Prešern. 7. Popotnica, poje zbor. 8. „Novci za diplomo“, burka v enem djanji. — Vstopnina 40 kr. — Veči darovi sprejmó se hvaležno. Vstopnice dobé se v štacuni g. Bučarja pred mostom in zvečer pri kasi. — Začetek ob ½8. uri zvečer. Čisti dohodek za Vodnikov spominek. — Gledé na blagi namen, nadja se prav obilnega obiskanja

odbor više gimnazije.

— *(Vabilo v občni zbor obrtnijsko-pomočnega društva)*, kteri bode 28. dne t. m. (prihodnjo nedeljo) ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani mestnega magistrata. Po govoru predsednikovem se bode bralo sporočilo o preteklem letu, potem bode predsednik dal nektere reči na znanje, in zaslišali se bodo kaki drugi predlogi družbenikov; ko bode lani za pregled družbenega računa izvoljeni odbor poročal o tej reviziji, pride volitev 4 odbornikov in novega odbora za pregled družbenega računa za 1869. leto na vrsto.

— *(Po javni dražbi)* se prodá prihodnji pondeljek (1. marca) zlatnina, srebernina itd. in vse pohišje ranjcega preč. stolnega prošta, g. Antona Kos-a, in to na stolnem trgu hiš. štev. 301. v 2. nadstropji. Marsikdo bo želel kakega spominka na nepozabljivega rodoljuba.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — V državnem zboru ste bile te dni važni dve interpelaciji do ministerstva nauka: dalmatinski poslanec Ljubiša z svojimi družniki je gledé na to, da se v slovanski Dalmaciji, kjer ni skor nobenega pravega Laha, vendar le po naročji nosi laški jezik, vprašal ministra: ali, kdaj in kako misli vlada ravnopravnost jezika v Dalmaciji po §. 19. izvršiti? Drugo vprašanje pa je bilo dr. Tomanovo in družnikov njegovih: kako da se ukaz o šolskem nadzorstvu vjema z državnimi in deželnimi postavami in še posebno z državno postavo od 25. maja 1868.? Obojno vprašanje je tako temeljito sestavljeno, da — če tudi iz obilih skušinj vemo, kako se odgovarja na interpelacije — smo vendar radovedni, kako bo minister uganil te zastavici.

— Zbornica poslancev je sklenila, da se deželam, kterim je nekdaj vlada vzela premoženje deželno, povrne (saj nekoliko), in o tej meri naj se Češki povrne 1 milijon in 90.000 gold., Šlezki 15.000 gold., gornji Avstriji 380.000 gold., Štajarski 2 milijona in 700.000 gold., Kranjski pa 700.000 gold., in to v novih 5percentnih obligacijah. Tirolski, Salcburški in Koroški, ktere so že zdaj vsakoletno povračilo dobivale, naj se kapital izplača v istih državnih obligacijah.

— Stroški za šolstvo so za letošnje leto tako-le prevdarjeni: vsega skup se za šolstvo izdaja 3,668.298 gold. (677.461 gold. več mimo lanskega leta), in sicer: za šolske svetovalce 73·283 gold. (lani 67.173 gold.), za državne priklade k šolskemu zavodu 2,655·521 gold. (lani 2,180.467 gold.), za akademije 55.140 gold. (lani 55.280 gold.), za ohranitev stavbinih spominkov 8000 gold. (lani 6000 gold.), za ohranitev starih in novih očitnih spominkov 6738 gold. (lani 738 gold.), za avstrijski muzej 295.000 gold. (lani 145.000 gold.), za umetnijsko obrtnijsko šolo 12.800 gld. (lani 12.770 gld.), za zavode in priklade k c. k. naučnim namenom 184.285 gold. (lani 188.317 gold.), za odškodnino pri naučnih namenih 7.997 gold. (lani ravno toliko), za patronatne stroške 7.861 gold. (lani 14.394 gold.). Če se od teh izdajkov odštejejo stroški, ki niso s šolstvom skoro v nikakoršni zvezi, kakor p. za stavbine namene, za zidanje muzeja itd., se vidi, da za pravi poduk ljudstva daje država komaj — pol milijona.

— Postavo zarad porotnih sodeb o tiskovnih pregreškov je cesar že potrdil. Pričakovati je tedaj kmalu razglasa.

Iz Trsta — je prišla strašna novica, da 20. dne t. m. proti poldne se je, raztrgana po sili smodnikovi, potopila vojna ladija „Radeckova fregata“ imenovana, v morje jadransko. Od 364 vojakov in mornarjev se jih je otélo le 23, vsi drugi so v morji našli grob. Kako se je ta nesreča zgodila, se še ne vé prav; pravijo, da je ogenj nastal v hramih, kjer je oglje spravljeno, odtodi pa je segel v shrambo smodnikovo.

— V Trstu se je združila drhal, ktera se po cerkvah tako razuzdano obnaša, da se drugi ljudje bojé v cerkev in pridigarja motijo v govoru. — Čedalje več sadú tedaj rodí „liberalizem“, pa ga bo še več!

Hrvaško. — Njih Vel. cesar in cesarica prideta 8. dan sušca v Zagreb; ondi ostaneta nekoliko dni; cesar gré potem na Reko in v Pulj (Pola); cesarica se iz Zagreba vrne na Dunaj nazaj.

Ogersko. — Zbor se skliče 20. aprila. Dotistihmal bode še veliko vina in krví steklo. — Rumunci v Erdelji so se zedinili, da ne volijo poslancev.

Grško. — Turško-grške homatije so za zdaj poravnave; Turk je odprl grškim ladijam spet vhod na svoje morje.

Amerika. — V Francisco, v Kaliforniji, se je ustanovila čitalnica, ki se je obrnila do vseh slovanskih zavodov v Evropi, ter jih prosi, naj bi jej poslali knjig, časnikov in podob, da bi ž njimi svoje prostore ozaljšala. Ustanovitelj omenjene čitalnice je g. Radovič, Dalmatinec. Pooblaščen darila sprejemati je stud. med. Pavlo Steič v splošni bolnišnici na Dunaji. — Živili Slovani v Ameriki!

Listnica vredništva. Gosp. K. v Kan: Prepozno — objavimo prihodnjič.

Žitna cena

v Kranji 22. februarja 1869.

Vagán pšenice 4 fl. 60. — rži 3 fl. 33. — ječmena 2 fl. 86. — ovsa 2 fl. —. — soršice 3 fl. 80. — ajde 2 fl. 40. — prosa 2 fl. 50. — krompirja 1 fl. 66. — fižola 3 fl. 52.

Žitna cena

v Ljubljani 11. februarja 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 50 — banaške 5 fl. —. — turšice 3 fl. 10. — soršice 3 fl. 75. — rži 3 fl. 20. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 40. — ajde 2 fl. 40. — ovsa 1 fl. 80 — Krompir 1 fl. 60.

Kursi na Dunaji 23. februarja.

5% metaliki 61 fl. 90 kr.	Ažijo srebra 120 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 68 fl. — kr.	Cekini 5 fl. 78 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 20. febr. 1869: **13. 25. 40. 78. 63.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 6. marca 1869.

Odgovorni vrednik: **Janez Murnik.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.